

Powrót z niewoli babilońskiej

Powrót z niewoli babilońskiej

- **Ezd, Ne, Dn**

W połowie VI w. przed Chr. potęga Babilończyków załamała się. Wkrótce ich miejsce zajęli **Persowie**. W 539 r. przed Chr. **władca perski Cyrus** wydał dekret zezwalający Izraelitom na powrót do ojczyzny (po ok. 70 latach).

Rozpoczyna się odbudowa świątyni w Jerozolimie zniszczonej przez Nabuchodonozora (tzw. druga świątynia).

Życie koncentruje się wokół Jerozolimy, na terytorium Judei (pokolenie Judy). Rodzi się **judaizm** jako religia.

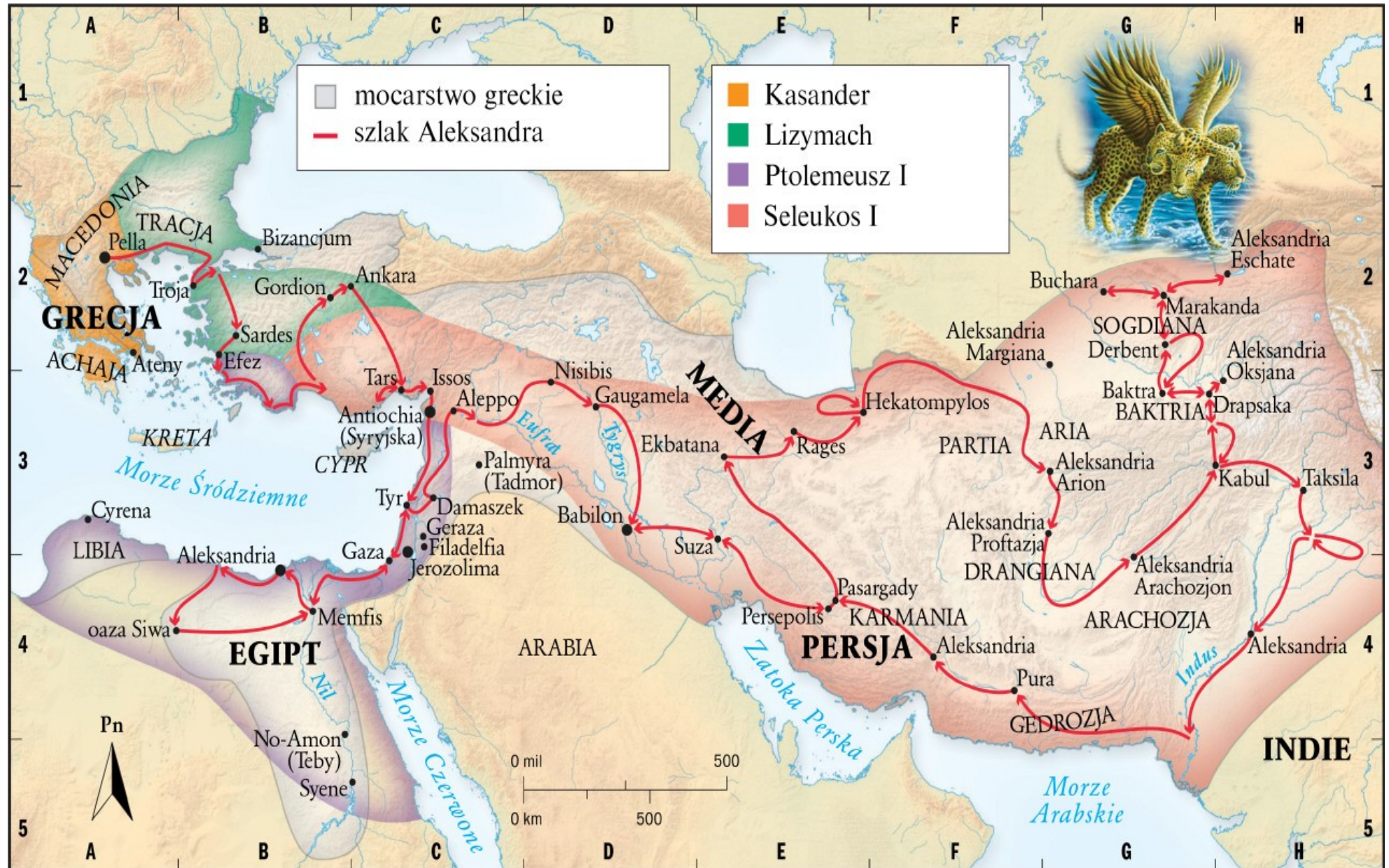
Dwaj wielcy reformatorzy i twórcy judaizmu po niewoli to **Ezdrasz i Nehemiasz**.

Należy pamiętać, że Żydzi w tym czasie nie mają swojego państwa, ale są pod panowaniem perskim.

Wnętrze „Świętego świętych” w świątyni jerozolimskiej po powrocie z wygnania babilońskiego (nie ma już arki przymierza).

Panowanie greckie

Panowanie greckie

- 1 i 2 Mch

Aleksander Wielki pokonuje Persów i podbija ich imperium. Judea przechodzi pod panowanie greckie.

Po śmierci Aleksandra Judea przechodzi pod panowanie **Seleucydów**.

Najbardziej znienawidzonym przez Żydów władcą był **Antioch IV Epifanes**. Wprowadza on greckie zwyczaje, zakazuje kultu i bezczęści świątynię, stawiając w niej posąg Zeusa.

Powstanie Machabeuszów

- 1 i 2 Mch

Żydzi się buntują. Wybuchają **powstanie Machabeuszów**.

Świątynia zostaje oczyszczona i przywrócony zostaje w niej kult. Na pamiątkę tego wydarzenia Żydzi obchodzą święto **chanuka**.

Machabeuszom udaje się wywalczyć pewną niezależność, choć ciągle pozostają pod dominacją Seleucydów.

Panowanie rzymskie

Panowanie rzymskie

- Na miejsce Greków przychodzą Rzymianie. Palestyna dostaje się pod ich panowanie.
- Z mianowania Marka Antoniusza królem Judei zostaje **Herod Wielki** (34-4 r. przed Chr.)
- **Rozbudowuje on świątynię jerozolimską (tzw. trzecia świątynia).**
- **Chrystus** rodzi się w Betlejem.

Makieta świątyni w Jerozolimie rozbudowanej przez Heroda Wielkiego (tzw. trzecia świątynia)

Czasy Jezusa

- W czasach Chrystusa Palestyna podzielona była przez Rzymian na prowincje. W Galilei, rodzinnych stronach Jezusa, panował Herold Antypas – syn Heroda Wielkiego.
- W Judei zaś rządzili prokuratorzy. Jednym z nich (w latach 26-36 po Chr.) był **Poncjusz Piłat**.

Powstania żydowskie przeciw Rzymianom

- 66 r. - pierwsze powstanie.
- Zostaje brutalnie stłumione przez Tytusa. **Rzymianie zdobywają Jerozolimę i burzą świątynię (w roku 70 po Chrystusie).**
- 130 r. - drugie powstanie. Żydzi zostają wypędzeni z Judei.

Diaspora

Ogromna część Żydów żyje poza Palestyną, czyli w tzw. diasporze. Wpłynęła na to historia ich narodu.

- Część Izraelitów nie wraca z wygnania babilońskiego.
- Za panowania greckiego uciekają przed prześladowaniami Antiocha Epifanesa.
- W czasach rzymskich zostają ponownie wygnani z Judei.
- Państwo Izrael powstaje na nowo dopiero w roku 1948.
- Obecnie większa liczba Żydów żyje w USA niż w Izraelu.

